

কৃষক বাইজলৈ গোহাবি
 আমাৰ এই ‘ঘৰে - পথাৰে’
 পত্ৰিকাখনিৰ ইসংক্রণ মুকলি কৰা হৈছে।
 গতিকে কৃষক বাইজে আমাৰ ৱেব চাইট
 www.aau.ac.in লগ অন কৰি ‘ঘৰে-
 পথাৰেৰ’ ইসংক্রণৰ সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব পাৰিব।
 মুখ্য সম্পাদক
 ‘ঘৰে-পথাৰে’
 সম্প্রসাৰণ শিক্ষা সংগঠকালয়
 অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

ঘৰে-পথাৰে

পয়েকীয়া কৃষি পত্ৰিকা
 অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

এই সংখ্যাত আছে -

বিষয়	পৃষ্ঠা
শালিধানৰ বিজ্ঞানসম্বত	২
জৈৱিক কৃষি পদ্ধতিত কেঁচু	২
আমাৰ একায়াৰ	৩
মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম	৩
উদ্যোগ শস্য	৮
কুকুৰা পামৰ দানা কিনিবৰ ..	৮

□ ৪৪ ত্ৰি বছৰ □ ৯ ম সংখ্যা □ ১ মে' - ২০২৩ □ ১৬ - ৩০ বহাগ, ১৯৪৫ শক □ মূল্য - ১.০০ টকা GHARE - PATHARE

PMG - 19 of 2005 - 06

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত চাৰিদিনীয়া আন্তঃবাস্তীয় সমিলন সম্পন্ন

যোৱা ২৫ এপ্রিলৰ পৰা ২৮
 এপ্রিললৈ অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়,
 যোৰহাটত কৃষি মহাবিদ্যালয় আৰু
 প্ৰফেছৰ এইচ এছ শ্ৰীবাস্তৱ ফাউণ্ডেশনৰ
 ফৰ চায়েল এণ্ড ছ'ছাইটিৰ যুটীয়া
 উদ্যোগত চাৰিদিনীয়া আন্তঃবাস্তীয়
 সমিলনৰ আয়োজন কৰা হয়। অসম
 কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ত আৰস্ত হোৱা এই
 আন্তঃবাস্তীয় সমিলনখন উদ্বোধন কৰি
 অসমৰ বাজ্যপাল গোলাব চান্দ
 কাটৰীয়াইকয় যে কৃষিত সামগ্ৰিক
 পৰিৱৰ্তন হ'ব কেৱল গৱেষকসকলৰ
 জৰিয়তেহে। জলবায়ু পৰিৱৰ্তিত
 পৰিস্থিতিত যিহেতু কৃষিৰ ক্ষেত্ৰত
 ব্যাপক প্ৰভাৱ পৰিষেছে, সেয়ে এই দিশত
 সময়োচিত চিন্তাৰে আগবঢ়িৰ লাগিব।
 পানী আৰু মাটিৰ সৰোকৃষ্ট ব্যৱহাৰৰ
 জৰিয়তে জলবায়ু পৰিৱৰ্তিত পৰিস্থিতিত
 কৃষিকাৰ্য আগবঢ়ি নিব লাগিব। জলবায়ু
 পৰিৱৰ্তিত পৰিস্থিতিত জৈৱৰৈচিৰ, খাদ্য
 সুৰক্ষা আৰু বহনক্ষমতা' শীৰ্ষক
 সমিলনৰ উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত মুখ্য
 অতিথিৰ ভাষণত বাজ্যপালে লগতে কয়
 যে বিশ্বৰ প্ৰায় আশী শতাংশ খেতি
 ব্যৱহাৰৰ ভিত্তিত হয়। জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ
 প্ৰেক্ষাপটত এফালে যদি ব্যৱহাৰ কমিছে
 আনফালে আকো জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ বাবে
 খেতিৰ মাটিৰ সংখ্যা কমিছে। এনে
 সময়ত অধিক উৎপাদনক্ষম আৰু সহজে

কৃষি মহাবিদ্যালয় আৰু প্ৰফেছৰ এইচ এছ শ্ৰীবাস্তৱ ফাউণ্ডেশনৰ ফৰ চায়েল এণ্ড ছ'ছাইটিৰ যুটীয়া উদ্যোগত চাৰিদিনীয়া
 আন্তঃবাস্তীয় সমিলনৰ শুভ উদ্বোধনী অনুষ্ঠানৰ বস্তী প্ৰজলন কৰা আৰহাত অসমৰ বাজ্যপাল তথা অসম কৃষি
 বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আচাৰ্য গুলাব চান্দ কাটৰীয়া, ফিলিপাইনছৰ আন্তঃবাস্তীয় ধান গৱেষণা প্রতিষ্ঠানৰ সঞ্চালক
 ড° জীন বেলী, অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য ড° বিদ্যুৎ চন্দন ডেকাৰ প্ৰযুক্তি অন্যান্যসকল

আন্তঃবাস্তীয় ধান গৱেষণা প্রতিষ্ঠানৰ
 সঞ্চালক প্ৰধান ড° জীন বেলীয়ে
 সমানীয় অতিথি হিচাপে অংশ গ্ৰহণ
 কৰে। বিশ্বৰ কোনো দেশেই জলবায়ু
 পৰিৱৰ্তিত কৃষিকাৰ্যত হোৱা ক্ষতিৰ পৰা

পৰিৱৰ্তন আনিব লাগিব। এনে দিশত
 পৰিৱৰ্তন আনিবৰ বাবে কৃষি
 বিশ্ববিদ্যালয়সমূহে পদ্ধতিগতভাৱে
 শক্তিশালী বীজৰ জৰিয়তে অধিক
 তৎপৰতাৰে আগুৱাই যাব লাগিব।

উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত সমিলনৰ
 উপলক্ষে প্ৰকাশিত স্মৃতিগ্ৰন্থখনৰ লগতে
 আন চাৰিখন কৃষি সম্পৰ্কীয় গুৰু উমোচন
 কৰাৰ লগতে দিলী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ড°
 পৰমজিৎ খুৰানাক ফাউণ্ডেশনৰ

উদ্যোগীসকলৰ মাজত সক্ৰিয় আদান
 প্ৰদানৰ ফলত অঞ্চলটোৱে কৃষি
 উদ্যোগীসকলৈ সেই দেশসমূহত কৃষি
 ব্যৱসায়ৰ পথ বিচাৰি উলিওৱাত সহায়
 কৰিব। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৃষি
 বিজ্ঞানগুৰু ড° জয়ন্ত ডেকাৰ অসম কৃষি
 বিশ্ববিদ্যালয়ে এই অঞ্চলৰ শিক্ষার্থীসকলৰ
 মাজত ব্যৱসায়ৰ মানসিকতা আৰু
 বৃৎপতি গৃহীয়াৰ বাবে লোৱা পদক্ষেপৰ
 বিষয়ে প্ৰকাশ কৰে। উদ্বোধনী অনুষ্ঠানতে
 “এগিপেনিয়চ অৱ আছাম” শীৰ্ষক গুৰু
 এখনো উমোচন কৰা হয়। উল্লেখ্য যে
 এই কনক্লেভত ম্যানুমাৰ, থাইলেণ্ড,

ভিয়েটনাম, কম্বোডিয়াৰ লগতে দেশৰ
 বিভিন্ন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ নিৰ্বাচিত ২০ গৰাকী
 কৃষি ব্যৱসায়ৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষভাৱে
 প্ৰশংসিত অধ্যাপক, গৱেষক, বিজ্ঞানী আৰু
 ২০ গৰাকী শিক্ষার্থীয়ে অংশগ্ৰহণ কৰে।
 এই কনক্লেভত তিনিটা কাৰিকৰী সত্ৰৰ
 জৰিয়তে আন্তঃবাস্তীয় কৃষি উদ্যোগী আৰু
 অংশীদাৰসকলৰ সৈতে মিল
 আন্তঃবাস্তীয়ভাৱে কৃষি ব্যৱসায়ৰ
 সন্তাৱনীয়তা আৰু ব্যৱসায়ৰ লক্ষ্যত
 উপনীত হোৱাৰ বাবে উপযুক্ত নৈতি আৰু
 পথ নিৰ্দেশনা প্ৰস্তুত কৰাৰ বাবে এক মণ্ড
 সৃষ্টি কৰাৰ পৰিকল্পনা কৰা হয়।

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত আন্তঃবাস্তীয় সমিলনত এছিয়ান আৰু মেকং দেশসমূহৰ মাজত কৃষি ব্যৱসায় আৰু বিনিয়োগৰ সন্তাৱনীয়তাৰ আন্তঃবাস্তীয় কনক্লেভত সম্পন্ন

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়,
 যোৰহাটত অনুষ্ঠিত হৈযোৱা আন্তঃবাস্তীয়
 সমিলনৰ তৃতীয় দিন অনুষ্ঠিত 'এছিয়ান
 আৰু মেকং দেশসমূহৰ মাজত কৃষি
 ব্যৱসায় আৰু বিনিয়োগ' শীৰ্ষক
 আন্তঃবাস্তীয় কনক্লেভত আয়োজন কৰা হয়।
 অনুষ্ঠানত এই আন্তঃবাস্তীয় কনক্লেভত
 উদ্বোধন কৰি অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ

আগবঢ়ি গলে এই ক্ষেত্ৰখন অধিক
 আগুৱাই যাব পাৰিব। বিশ্ববিদ্যালয়ৰ
 বৰ্তক্রমত আয়োজিত এই অনুষ্ঠানত অসম
 কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা
 সঞ্চালক ড° প্ৰসন্ন কুমাৰ পাঠকৰ
 সঞ্চালক ড° প্ৰিয়দৰ্শিনী
 ভৰালীয়ে আংত ধৰা
 দিক নিৰ্দেশনা তৈয়াৰ
 কৰা উচিত বুলি মত ব্যৱক্ত
 কৰে। ড° প্ৰিয়দৰ্শিনী
 ভৰালীয়ে আংত ধৰা
 উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত সমিলনৰ
 উপলক্ষে প্ৰকাশিত স্মৃতিগ্ৰন্থখনৰ লগতে
 আন চাৰিখন কৃষি সম্পৰ্কীয় গুৰু উমোচন
 কৰাৰ লগতে দিলী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ড°
 পৰমজিৎ খুৰানাক ফাউণ্ডেশনৰ

আমাৰ একাবাৰ

বায়ু প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰণত উদ্ভিদৰ ব্যৱহাৰ

আমাৰ অসমৰ সেউজ প্ৰকৃতিৰ বুকুত বায়ু প্ৰদূষণ এক জলন্ত সমস্যা। প্ৰদূষিত বায়ুত বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ অতি সুস্থল আদহাৰ জৈৱ আৰু অজৈৱ কগা, অস্থাস্থুকৰ গোৱা, ক্ষতিকাৰক গেচ যেনে নাইট্ৰোজেন অক্সাইড, ছালফাৰ ডাই অক্সাইড, এমেনিয়া ইত্যাদি থাকে। প্ৰদূষিত বায়ুত থকা এই বিশেষ পদাৰ্থৰোৰে আমাৰ পৰিবেশত অলেখ বিসংগতি সৃষ্টি কৰি জীৱ আৰু উদ্ভিদ জগতৰ স্বাভাৱিক জীৱন পৰিক্ৰমাত বহু নেতৃত্বাক প্ৰভাৱ পেলায়। উজ্জ কগাৰোৰে সহজে মানুহৰ শ্বাসতন্ত্ৰত পৰেশ কৰি হাওঁফাওঁ আৰু শ্বাস-প্ৰশ্বাসৰ বোগ বৃদ্ধি কৰে। পদাহ আৰু হৃদযোগৰ সৈতেও সম্পৰ্কিত এনেধৰণৰ প্ৰদূষিত কণাই বিশ্বব্যাপী বছৰি ৮.৯ নিযুত মানুহৰ মৃত্যুৰ মুখ্য কাৰণ বুলি জনা গৈছে।

আমি আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত সমুখীন হোৱা প্ৰতিকুল পৰিবেশ, মানৱদেহত বিভিন্ন ধৰণৰ বোগৰ লগতে অন্য স্থলচৰ আৰু জলচৰ জীৱজন্মৰ দেহত সৃষ্টি ৰোগসমূহৰ পৰা নিজক বচাবলৈ হ'লৈ যথেষ্ট পৰিমাণে বৃক্ষ বোপণ কৰিব লাগিব। ৰাজপথৰ কাবত বোপণ কৰা উদ্ভিদৰোৰ বায়ু প্ৰদূষণৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ জৈৱ নিৰীক্ষণ প্ৰণালীৰোৰ ভিতৰত এটা অতি উল্লেখযোগ্য মাধ্যম বুলি গণ্য কৰা হয়। কাৰণ সৰু বৰ সকলো ধৰণৰ গছৰ পাতত থকা সৰু সৰু ছিদ্ৰোৰত বায়ুমণ্ডলত থকা অপকাৰী পদাৰ্থৰোৰ লাগি বয় অৰ্থাৎ বিভিন্ন ধৰণৰ গছৰোৰে বায়ুমণ্ডলত ওপন্তি ফুৰা বায়ু প্ৰদূষক দ্বাৰাৰ শোষণ কৰি সেইবোৰ বায়ুৰ পৰা ফিল্টাৰ কৰে। কিছুমান উচ্চ প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদে বিষাক্ততা প্ৰদৰ্শন নকৰাকৈ কোৱকলাসমূহত ধাৰুৰ অতি উচ্চ ঘনত্ব জমা কৰিব পাৰে (ক্লাসেন এটা আল, ২০০০)।

উদ্ভিদ ব্যৱহাৰ কৰি পৰিবেশত বায়ু পৰিষ্কাৰ কৰাৰ পত্ৰিয়াক “ফাইট’বেমেডিয়েচন” বুলি কোৱা হয়। এই শব্দটো সাধাৰণতে উদ্ভিদৰ দ্বাৰা দুৰ্যোগ পদাৰ্থ আৰ্তনাদৰ কাৰ্যক বুজাৰলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। (ছোটু, ইত্যাদি, ২০০৯)। প্ৰকৃতিৰ উপলব্ধ বহুৎ আকাৰ গছনাইবা উদ্ভিদক চহৰৰ হাওঁফাওঁ বুলি কোৱা হয়। এনে উদ্ভিদৰোৰে ডাঙৰ বায়োমাছ আকাৰৰ বাবে প্ৰদূষণৰ উচ্চ ঘনত্ব সহজ আৰু জমা কৰিব পাৰে, সেইবোৰ বিস্তৃত শিপাৰ বাবে এক বিশাল অঞ্চল আৰু বহুৎ গভীৰতাপূৰ্ণ কৰিব পাৰে আৰু এটা অঞ্চলৰ ভূ-ভাগ স্থিৰ কৰি ধৰি ৰাখিব পাৰে (শাহ আৰু নংকিনৰিহ, ২০০৭)। সেইদৰে দ্রুতগতিত বিকশিত হোৱা গছ (যেন পপলাৰ, পাইন, আৰু ইউকেলিপিটাই আৰু টান কঠৰ গছ, মেহগনি গছ দুৰ্যোগ প্ৰতিকাৰৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। পুকৃতিত ফিল্টাৰ হিচাপে কাম কৰা আৰু বায়ু প্ৰদূষণ হ্রাস কৰাৰ বাবে আমি সৌন্দৰ্যবৰ্ধক উদ্ভিদে বোপণ কৰিব পাৰোঁ।

উদ্ভিদে বায়ু প্ৰদূষণ হ্রাস কৰাৰ কেইটামান বিশেষ ধৰণ হ'ল- গছে পাতৰ মাজেৰে গেছীয় প্ৰদূষক যেনে অজন্ন, নাইট্ৰোজেন অক্সাইড আৰু ছালফাৰ ডাই অক্সাইড শোষণ কৰি বায়ুমণ্ডলৰ তাপমাত্ৰা আৰু মাটিৰ স্বৰূপ অজন্নৰ ঘনত্ব হ্রাস কৰে। যিবোৰ গছৰ পাতে বায়ুমণ্ডলৰ পৰা ধূলি, ছাই, পৰাগ আৰু অন্যান্য কণিকা পদাৰ্থ সংগ্ৰহ কৰি বিশুদ্ধ বায়ুৰ যোগান ধৰে তাৰ ভিতৰত ভূপৃষ্ঠত থকা ওখ গছৰোৰে জোপোহাগছ আৰু ঘাঁঝৰ তুলনাত বেছি ভাল ফিল্টাৰ হয়। এইবোৰ গছে ডাঙৰ পৃষ্ঠাপুনৰণত বহুবজুবি আৱৰণৰ হিচাপে থাকি অতি ভাল প্ৰদূষণ ফিল্টাৰ হিচাপে কাম কৰে।

চিৰসেউজ গছৰোৰ - ফাইট’টক্সিক বায়ু প্ৰদূষকৰ প্রতি বেছি সংবেদনশীল হোৱাৰ বিপৰীতে পৰ্যাপ্তী গছৰোৰ শেষীয় প্ৰদূষক শোষণ কৰাৰ বাবে বেছি দক্ষ হয়। সেয়েহে বায়ু প্ৰদূষক বোধ কৰাৰ বিষয়ে মিশ্ৰিত প্ৰজাতি উদ্ভিদ বোপণ কৰিব লাগে। উল্লেখ্য যে ৪ মিটাৰ বহল সেউজীয়া বেল্ট এটাই বুলিৰ পৰিমাণ ২ বৰ্ষৰ ৩ গুণ হ্রাস কৰিব পাৰে (সিৎ আৰু ত্ৰিপাঠী, ২০০৭)। এনে ধৰণৰ ফাইট’ফিল্ট্ৰেচন বহুসময়ত গছৰ বৰ্ষগত বৈশিষ্ট্য যেনে মুখ্য অক্ষত পাতৰ দিশ, আকাৰ আৰু আকৃতি, পৃষ্ঠৰ পুকৃতি, ট্ৰাইক্ষ উপস্থিতি বা অনুপস্থিতি ইত্যাদিৰ ওপৰত বহু পৰিমাণে নিৰ্ভৰ কৰে। উদ্ভিদৰোৰ ফাইট’বেমেটিঅটাৰ হোৱাৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ চৰ্তবোৰৰ ভিতৰত গছৰোৰ চিৰসেউজীয়া, ডাঙৰ খষ্টটা বাকলিযুক্ত, থলুৱা প্ৰজাতিৰ, পারিপার্শ্বিকভাৱে সুসঙ্গত, ন্যূনতম পানীৰ প্ৰযোজন হোৱা, নিম্নতম যত্ন, প্ৰদূষকৰ উচ্চ শোষণ ক্ষমতা থকা অথবা প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰক, কৃষি-জলবায়ু উপযুক্ততা, উচ্চতা আৰু বিস্তাৰ, কোনোপি স্থাপত্যযুক্ত অথবা নান্দনিকতাযুক্ত অৰ্থাৎ পাত, সুস্পষ্ট আৰু আকৰণীয় বৰ্ণোৰে সমৃদ্ধ, প্ৰদূষণ সহনশীল প্ৰকাৰৰ হ'ব লাগে। ওখ আটালিকাৰ থকা ঠাইত সদায় হেজ জাতীয়।

(৪ পৃষ্ঠাৰ ৪ কলমত চাওক)

১ মে, ২০২৩

মাহটোৰ কৃষিকল্প

১৬ জেতৰ পৰা ১৫ আহাৰ, ১৯৪৫ শক

পথাৰ শস্য

শালিধান

অধিক উৎপাদনক্ষম জাত :

দীৰ্ঘদিনীয়া : বাঞ্ছিত, বাহাদুৰ, মনিবাম, কুশল, পিয়লী, গীতেশ, কেতেকী জহা মধ্যমদিনীয়া : সত্যৰঞ্জন, বসুন্ধৰা, নুমলী বৰোধান (দীৰ্ঘদিনীয়া) : ভোগালী, আঘোণী

অতি কম দিনীয়া : লুইত, কপিলী বীজ সিঁচা : শালিধানৰ কঠীয়া এই

মাহতে বীজ তলীত পৰিচিত লাগে।

কঠীয়ালীলী প্ৰস্তুত কৰোতেই ১০ X

১.২৫ বং মিঃ কালিৰ একোখন

বীজতলীলী দুপাচিমান গোৱাৰ নাইবা

পচন সাৰ, ৮০ গ্ৰাম ইউৰীয়া, ৮০ গ্ৰাম চুপাৰ ফচফেট আৰু ৪০ গ্ৰাম মিউবিয়েট

অৱ পটাচ একেলগে প্ৰয়োগ কৰি মাটিৰ

লগত মিহলাই ল'ব।

বীজ শোধন : এবিধা মাটি বৰৰ বাবে

৫ কিঃ গ্রাঃ বীজৰ প্ৰয়োজন। সংগৃহীত

বীজখিনি এটা পাত্ৰ পানীত ডুবাই

ওপন্তি আহা পতানিলাক পেলাই দি

পাৰিৰ তলীলীত পৰি থকা সৱল পূৰ্বত

বীজখিনি শোধন কৰি লব।

ইয়াৰ পিচত বীজখিনি টুকি

আনি ছাঁত মেলি তলে ওপৰে ভিজা বস্তা

দি গাপ দি বাখিব। দুনিনৰ মূৰত

বীজবিলাকৰ গঁজালি ওলালে ওপৰত

উল্লেখ কৰা প্ৰতিখন বীজতলীলী গুটিৰ

অৱয়ব আৰু ওজন অনুযায়ী ৬৫০ গ্ৰামৰ

পৰা ১ কিঃ গ্ৰামলৈ বীজ সিঁচিৰ পাৰি।

বীজতলীলী পৰিচালনা :

কঠীয়ালীলীৰ উপৰিভাগ পৰিগৰ্ভিত

অৱস্থাত বাখিব বাবে লোৰবিলাকত

পানী দি পৰিপূৰ্ণ কৰি বাখিব। কঠীয়া

বাটিঅহাৰ লগে উল্লেখৰ ২-৩ দিনৰ

আগলৈকে তলীখনত ২-৩ চেং মিঃ

গভীৰ পানী বৰ্খা উচিত।

তিল

মাটি নিৰ্বাচন : পানী জমা নোহোৱা

পলসুৱা মাটি তিল খেতিৰ বাবে উপযোগী।

সিঁচাৰ সময় : অসমত আহাৰ - শাওণ

মাহত তিল সিঁচাৰ সময়।

অনুমোদিত জাত : অসমৰ জলবায়ুৰ বাবে

তিলৰ অনুমোদিত জাত কেইটা হ'ল - এছ.

পি. ১১৮১ (মাধৰী) এছ. টি. ১৬৮৩,

গোৱা, বিনায়ক, পাঞ্জাৰ তিল-১।

বীজৰ পৰিমাণ : এবিধা তলীৰ বাবে

৬০০-৭০০ গ্ৰাম বীজৰ প্ৰয়োজন হয়।

